

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad:	5ed o Fedi 2017
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad y Dirprwy Arweinydd
Pwrpas:	Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Mair Rowlands
Swyddog Cyswllt:	Dilwyn Williams, Prif Weithredwr

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw diweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel Dirprwy Arweinydd. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion Cynllun y Cyngor; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau.
- 1.2 Byddwn yn eich atgoffa fod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfod o dŷm rheoli'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol, oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r Pwyllgor Craffu.
- 1.3 Yn gyffredinol rwy'n hapus gyda chynnydd prosiectau'r Cynllun Strategol a'r mesurau perfformiad yr wyf yn gyfrifol amdanynt.

Cyswllt:
01286 679868
01286 679490

cabinet@gwynedd.llyw.cymru

2 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.
- 2.2 Gofyn i'r Aelodau Cabinet perthnasol i herio cynnydd gwaith yr Awdit Iaith yn Adran Ymgynghoriaeth Gwynedd ac Adran Economi a Chymuned (Hamdden) fel yr amlinellir yn 4.4.6.

3 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

- 3.1 Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad effeithiol.

4 PROSIECTAU'R CYNLLUN STRATEGOL

Tlodi, Economi, Tai

4.1 T2 Cadw'r Budd yn Lleol

- 4.1.1 Mae'r gwaith o sefydlu'r timau categori wedi parhau yn ystod y misoedd diwethaf ac ar hyn o bryd maent yn y broses o sefydlu darlun o'r holl feysydd y mae'r Cyngor yn caffael ynddynt gyda'r bwriad o gyflwyno rhaglen o gynlluniau arbed yn fuan. Yn ogystal, mae gwaith wedi parhau i godi ymwybyddiaeth cwmnïau lleol o gyfleoedd i dendro, cynnig cefnogaeth a lleihau rhwystrau.
- 4.1.2 Mae'r gwaith hyn yn rhan o waith craidd yr Uned Caffael erbyn hyn ac felly ni fyddwn yn adrodd arno fel prosiect ar wahân i'r dyfodol.

Y Gymraeg

4.2 I1 Cymunedau yn hyrwyddo'r Gymraeg

- 4.2.1 Mae'r prosiect yn dal i fynd yn ei flaen o fewn cymunedau Bangor, Dolgellau a Phorthmadog/Pwllheli a cheir crynodeb o'r prif weithgareddau isod. Fe'ch atgoffir fod y rhaglen waith ar gyfer y prosiect wedi ei chyd gytuno gyda Llywodraeth Cymru sy'n cyllido'r gwaith trwy Hunaniaith.

4.2.2 Bangor

- Ychydig o gynnydd sydd wedi bod yn y gwaith dros y misoedd diwethaf o ganlyniad i absenoldeb salwch Swyddog Datblygu Popdy (Canolfan Menter Iaith Bangor).

4.2.3 Dolgellau

- Cynhaliwyd Gig y Gwylia' gan Fudiad Adloniant Dolgellau ar y 23ain o Fehefin gyda 92 o bobl ifanc o dan 18 oed yn mynychu. Yn ogystal, mae holiadur wedi ei lenwi gan ddisgyblion Ysgol y Gader ynghylch eu defnydd o'r Gymraeg a gweithgareddau cymdeithasol gyda'r bwriad o gydweithio hefo grwpiau sy'n trefnu gweithgareddau i gynyddu'r defnydd o'r iaith ymysg yr ifanc.
- Parhawyd gyda gweithgareddau ar gyfer cymhathu siaradwyr Cymraeg a dysgwyr gyda Noson Cawl a Chanu ddiwedd mis Ebrill a fynychwyd gan 23 o unigolion gan gynnwys 9 dysgwr.

4.2.4 Porthmadog/Pwllheli

- Mae hunaniaith wedi bod yn cydweithio ar brosiect hefo 60 o fusnesau yn y sector twristiaeth yn yr ardal er mwyn mapio eu defnydd o'r Gymraeg gyda'r bwriad o gynyddu'r defnydd a wneir o'r iaith.

4.3 **I2 - Y Gymraeg a'r gwasanaethau cyhoeddus**

- 4.3.1 Yn ystod mis Ebrill cynhaliwyd cyfarfod o uwch swyddogion a swyddogion iaith y cyrff cyhoeddus ble cafwyd trafodaeth agored a gonest ynghylch yr uchelgais ar gyfer y prosiect hwn. Daeth yn amlwg fod peth gwahaniaeth barn yn niwylliant rhai o'r cyrff, ac o ran eu dehongliad ynghylch cyfrifoldebau o ran darpariaeth gwasanaethau dwyieithog.
- 4.3.2 Fel cam cychwynnol cytunwyd i gydweithio hefo Prifysgol Bangor i lunio pecyn hyfforddi a datblygu i alluogi staff i wneud mwy i annog defnydd o'r iaith wrth ymdrin â chwsmeriaid.
- 4.3.3 Gydag ymddeoliad y swyddog o fewn y Cyngor sydd wedi bod yn arwain y prosiect ar ran y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus rwyf wedi gofyn am gadarnhad ynghylch arweinyddiaeth y prosiect i'r dyfodol.

4.4 **I4 Awdit o sefyllfa'r Gymraeg yng Nghyngor Gwynedd**

- 4.4.1 Yn ystod y misoedd diwethaf mae gwaith y prosiect wedi canolbwyntio ar 2 Adran sef Ymgynghoriaeth Gwynedd ac Economi a Chymuned.
- 4.4.2 Erbyn diwedd mis Mehefin roedd sesiynau ymwybyddiaeth iaith wedi eu cynnal gyda mwyafrif staff Ymgynghoriaeth Gwynedd gydag adborth eisoes yn awgrymu newid agwedd, mwy o ystyriaeth ynghylch defnydd o'r iaith ac arweiniad clir gan reolwyr o safbwynt y Gymraeg. Yn ogystal mae 6 Pencampwr iaith wedi eu henwebu fydd yn herio agweddau negyddol ac adnabod unigolion sydd angen cefnogaeth.
- 4.4.3 Bu'r cynnydd rhywfaint yn arafach yn yr Adran Economi a Chymuned (Hamdden). Tra bod sesiynau ymwybyddiaeth iaith wedi eu cynnal gyda staff 3 Canolfan Hamdden (o'r 4 oedd wedi ei blaenoriaethu) nid oedd modd cyrraedd yr holl staff targed o ganlyniad i batrymau gwaith staff y Canolfannau Hamdden.
- 4.4.4 Er hynny, mae anghenion eisoes wedi eu hadnabod mewn dwy Ganolfan Hamdden (Tywyn a Bangor) i ddatblygu sgiliau llafar a bydd sesiynau hyfforddiant yn cael eu cynnal yn fuan. Yn ogystal, bwriedir cynnal sesiwn hyfforddiant er mwyn cefnogi staff i fod yn fwy hyderus i gynnal gweithgareddau yn ddwyieithog.
- 4.4.5 Byddwn yn edrych i symud y gwaith yn ei flaen o fewn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ac Amgylchedd yn y dyfodol hefyd a byddaf yn adrodd ar hynny yn yr adroddiad perfformiad nesaf.
- 4.4.6 Er mwyn sicrhau perchnogaeth o fewn yr Adrannau rwy'n awgrymu y dylai'r Aelodau Cabinet perthnasol herio cynnydd y prosiect yn y cyfarfodydd herio perfformiad. Yn dilyn hyn byddai trosolwg o gynnydd y prosiect yn ei gyfanrwydd yn cael ei gyflwyno i gyfarfod herio perfformiad fy maes i er mwyn fy ngalluogi i sicrhau fod cynnydd yn unol â'r disgwyl. Byddaf yn parhau i adrodd ar gynnydd y prosiect fel rhan o fy adroddiadau perfformiad.

Cyflawni'r Cynllun

4.5 FfG1 Rhoi Ffordd Gwynedd ar waith

- 4.5.1 Mae'r adolygiad o fewn yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol wedi cyrraedd y cam arbrofi ac yn edrych ar ffyrdd newydd o weithio yn ardal Meirionnydd gyda'r bwriad o fabwysiadu'r rhai sy'n gweithio orau ar draws y Sir. Gwelwyd gwelliannau eisoes megis newidiadau yn y drefn o wagu cwteri sydd wedi arwain at leihad yn yr amser y mae'n ei gymryd i gwblhau'r gwaith a defnyddio tanwydd rhatach mewn peiriannau graeanu.
- 4.5.2 Yn ogystal, mae dau adolygiad pellach newydd gychwyn yn yr Adain Gofrestru o fewn Adran Amgylchedd a'r Adain Incwm a Lles o fewn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant. Bydd adolygiadau pellach yn cymryd lle o fewn y Gwasanaeth Morwrol a Hamdden dros y misoedd nesaf ac yn y Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu cyn diwedd 2017/18. Byddaf yn eich diweddarau ar eu datblygiad yn fy adroddiadau yn y dyfodol.
- 4.5.3 Erbyn hyn rydym wedi dechrau sesiynau hyfforddiant ar gyfer Rheolwyr y Cyngor. Bydd y sesiynau hyn yn golygu y bydd holl reolwyr y Cyngor wedi eu trwytho yn egwyddorion Ffordd Gwynedd gan sicrhau fod dealltwriaeth ganddynt o'r cysyniadau perthnasol a beth y gallant ei wneud er mwyn lledaenu'r ffordd o feddwl o fewn eu hunedau. Y bwriad yw y bydd yr holl Reolwyr wedi dilyn y cwrs erbyn diwedd 2017/18.

4.6 FfG2 Rhaglen datblygu arweinwyr

- 4.6.1 Fel y byddwch yn ymwybodol cynhaliwyd cyfarfod anffurfiol o Aelodau'r Cabinet yn ystod mis Gorffennaf er mwyn trafod eu hanghenion datblygu. O ganlyniad i'r drafodaeth hyn mae nifer o ffrydiau gwaith wedi eu hadnabod fydd yn ffurfio rhaglen ddatblygu ddiwygiedig ar gyfer yr Aelodau Cabinet.
- 4.6.2 Rwy'n ffyddiog y bydd y rhaglen hon yn gosod sylfaen gadarn ond fel cam pellach rwyf wedi gofyn i'r Arweinydd Prosiect ystyried sut y gallwn edrych ar ddatblygu arweinyddiaeth ar y cyd rhwng y Cabinet a'r Tîm Rheoli Corfforaethol.
- 4.6.3 Mae gwaith i ddatblygu diffiniad o 'arweinyddiaeth' yn parhau i fynd yn ei flaen. Rwyf wedi awgrymu ehangu aelodaeth y Grŵp Prosiect i gynnwys unigolion sy'n deall egwyddorion Ffordd Gwynedd er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-blethu cyn ymgynghori ymhellach ar y diffiniad.

4.7 FfG3 Ymgysylltu

- 4.7.1 Yn ystod y misoedd diwethaf mae gwaith wedi mynd rhagddo i recriwtio pobl ifanc i fod yn aelodau ar-lein o Banel Pobl Ifanc Gwynedd ac erbyn hyn mae 300 o aelodau. Yn ogystal, mae gwaith yn mynd yn ei flaen i ymchwilio i'r dulliau a thechnegau mwyaf effeithiol ar gyfer ymgysylltu hefo plant a phobl ifanc.
- 4.7.2 Gwelwyd ymgyrch hefyd i wella ein trefniadau ymgysylltu hefo'r Panel Trigolion trwy recriwtio aelodau newydd sy'n fodlon darparu adborth drwy ddulliau electroneg yn hytrach na dros y ffôn. Erbyn hyn mae dros 300 (oddeutu 25%) o'r oedolion sy'n aelodau o'r Panel yn darparu adborth drwy ddulliau electroneg.

4.8 FfG4 Ymestyn y defnydd o hunanwasanaeth

- 4.8.1 Gwelwyd cynnydd yn y nifer o wasanaethau sydd ar gael i'r cyhoedd trwy hunanwasanaeth. Mae hyn yn cynnwys archebu biniau gwastraff, bocsys glas a bagiau bin ynghyd a chyflwyno ymholiad neu gŵyn am y gwasanaethau gwastraff ac ailgylchu.
- 4.8.2 Yn ogystal, mae datblygiadau yn y system a ddefnyddir wedi galluogi'r cwsmer a'r Cyngor i ddiweddarau statws unrhyw gais gan ddefnyddio'r cyfrif hunanwasanaeth. Fe ddylai hyn leihau'r angen i gysylltu eto er mwyn derbyn diweddariad ar statws ceisiadau.
- 4.8.3 Ar hyn o bryd mae angen sefydlu cyfrif ar gyfer defnyddio'r gwasanaeth ond rwyf wedi gofyn i'r Arweinydd Prosiect ystyried sut y gellir cyfarch anghenion pobl sy'n gwneud cais unwaith heb orfod sefydlu cyfrif.
- 4.8.4 Byddwn yn cyflwyno'r achos busnes i'r Cabinet ar gyfer cymeradwyaeth ar ddechrau mis Hydref.

Cynllunio Ariannol

4.9 CA4 Effeithlonrwydd pellach a modelau darparu gwasanaeth

- 4.9.1 Mae'r Strategaeth Ariannol bresennol yn gofyn am arbedion effeithlonrwydd pellach o £1.082m eleni ac mae gwerth £1.084m wedi ei gymeradwyo. Yn ogystal mae gwerth £5.2m o gynlluniau pellach neu rai sy'n cael eu datblygu wedi eu hadnabod ar gyfer y cyfnod 2018/19 i 2020/21.
- 4.9.2 Gyda'r tafluniad mwyaf optimistaidd nid yw hyn yn debygol o fod yn ddigonol o 2019/20 ymlaen ac felly mae cyfundrefn ar gyfer canfod mwy o arbedion wedi eu llunio a'i chymeradwyo gan y Cabinet yn ei gyfarfod ar y 18fed o Orffennaf.
- 4.9.3 Mae'r gwaith o baratoi achos busnes ar gyfer **Model Amgen Hamdden** yn dirwyn i ben a bydd adroddiad ar sefydlu cwmni o dan reolaeth y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ym mis Hydref.

5 PERFFORMIAD

- 5.1 Ceir adroddiad llawn ar y mesurau perfformiad sy'n gysylltiedig â fy mhortffolio yn **Atodiad 1**. Mae gennyf gyfrifoldeb am feisydd gwaith fewn yr **Adran Cefnogaeth Gorfforaethol** ynghyd a'r **Gwasanaeth Cyfreithiol**.
- 5.2 Mae'r **Gwasanaeth Iechyd Diogelwch a Llesiant** yn gyfrifol am gynghori ar sut i warchod iechyd diogelwch a llesiant staff a phobl Gwynedd a monitro ansawdd. Er bod perfformiad y mesurau yn ymddangos yn gymharol gyda chyfnodau blaenorol fe amlygwyd y ffaith y gallai hyn roi argraff gamarweiniol o'r sefyllfa yn y cyfarfod herio perfformiad.
- 5.3 O ganlyniad, nid wyf yn gwbl hyderus fod y model busnes yr ydym wedi dewis ei ddilyn wedi ei wreiddio o fewn yr Adranau. Rwy'n bwriadu cynnal trafodaethau pellach ynghylch y sefyllfa hefo'r Prif Weithredwr a Phennaeth yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol yn fuan a byddaf yn eich diweddarau o unrhyw ddatblygiadau.

- 5.4 Mae **Uned Galw Gwynedd a Siopau Gwynedd** yn rhoi cymorth prydlon a chywir i'n cwsmeriaid i gael mynediad at wasanaethau'r Cyngor drwy ddarparu atebion, arweiniad a gwasanaeth.
- 5.5 Yn dilyn neilltuo adnodd ychwanegol i Galw Gwynedd er mwyn ateb galwadau ffôn yn ôl ym mis Ebrill rydym wedi gweld gwelliant yn y mesurau cysylltiedig. Gwelwyd lleihad yn y **Cyfartaledd ateb ffôn Galw Gwynedd** o 0.58 munud yn 2016/17 i 0.42 munud yn y cyfnod cyntaf yn 2017/18 gyda **Canran y galwadau sydd ddim yn cael eu hateb gan Galw Gwynedd** wedi lleihau o 11.30% yn 2016/17 i 5.39%.
- 5.6 Trafodwyd y mesur **Canran a nodwyd sgôr o lai na 10 gyda'r gwasanaeth a ddarparwyd wrth gysylltu â'r Cyngor drwy galw Gwynedd** a'r ffaith fod 28% wedi rhoi sgôr o lai na 10. Tra'r rwyf yn hapus fod camau wedi eu rhoi yn eu lle gan yr Uned i ymateb i'r pwyntiau oedd yn berthnasol iddynt nodir fod nifer o'r ymatebwyr wedi datgan anhapusrwydd ynghylch gwasanaethau a ddarperir gan Adranau eraill.
- 5.7 Deallaf fod unrhyw sylwadau yn cael eu pasio ymlaen i'r gwasanaethau perthnasol ond nid yw'n eglur i mi sut mae'r wybodaeth yn cael ei ddal o fewn eu mesurau perfformiad ar fodlonrwydd cwsmeriaid. Byddaf yn ystyried hyn wrth graffu adroddiadau perfformiad fy nghyd aelodau ar y Cabinet.
- 5.8 Mae'r **Uned Gaffael** yn galluogi'r Cyngor i anelu at werth am arian a chadw'r budd yn lleol yn y maes caffael. Gwelir fod rhywfaint o gynnydd yn y mesurau sy'n mesur gwariant lleol dros y 2 flynedd diwethaf gyda'r **Canran o wariant caffael y Cyngor sydd yn mynd i gwmnïau sydd a'i bencadlys neu gangen yng Ngwynedd a gwariant lleol drwy is-gontractau** wedi cynyddu i 47% yn chwarter 1 2017/18 o'i gymharu â 44% yn yr un chwarter yn 2016/17 a 40% yn 2015/16.
- 5.9 Fodd bynnag, wrth drafod y mesur daeth yn amlwg fod gwerth y gwariant yn lleol yn lleihau o ganlyniad i leihad yn y cynlluniau cyfalaf. Er mwyn sicrhau ein bod yn adrodd ar y gwir sefyllfa rwyf wedi awgrymu ein bod yn adrodd ar refeniw a cyfalaf ar wahân yn y dyfodol.
- 5.10 Yn dilyn herio perfformiad yr **Uned Ymchwil a Dadansoddeg** rwy'n hapus gyda chynnydd y gwaith. Yn ddiweddar mae'r Uned wedi cwblhau gwaith manwl i edrych ar ragamcanion poblogaeth ar gyfer y gwahanol ardaloedd llesiant yng Ngwynedd a all fod yn adnodd pwysig wrth gynllunio gwasanaethau i'r dyfodol. Byddaf yn adrodd ar y gwaith i Aelodau'r Cabinet yn ystod mis Medi.

6 SEFYLLFA ARIANNOL/ ARBEDION

- 6.1 Mae holl gynlluniau arbedion yr Adran ar gyfer 2017/18 wedi eu gwireddu a ni ragwelir problem mewn gwireddu'r ddau gynllun sydd wedi eu hadnabod ar gyfer 2018/19.

7 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 7.1 Dim i'w nodi.

8 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 8.1 **Barn y Swyddogion Statudol:**

i. Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o ran priodoldeb.

ii. Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf yn fodlon fod cynnwys yr adroddiad yn adlewyrchiad teg o'r sefyllfa ariannol. Mae rhan 4.9 o'r adroddiad yn ategu adroddiad blaenorol yr Aelod Cabinet dros Gyllid ar 18 Gorffennaf am yr angen i sefydlu cyfundrefn i ddarganfod arbedion pellach. Mae rhan 6 o'r adroddiad yn ymdrin â chynlluniau arbedion yr Adran Cefnogaeth Gorfforaethol, ac gallaf gadarnhau fod y sylwadau hyn yn adlewyrchiad teg ac i'w croesawu.

8.2 Barn yr Aelod Lleol:

8.2.1 Ddim yn fater lleol.

8.3 Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:

8.3.1 Dim i'w nodi.

Atodiadau

Atodiad 1 – Mesurau Perfformiad